

Melken met protocollen zorgt voor lager celgetal en hogere capaciteit

Melkroutine uniformeren

Als vijf personen bij toerbeurt melken, is het belangrijk dat ze op dezelfde manier werken. Melkveehouder Gerben Smeenk dacht dat dit wel goed zat op zijn bedrijf. Totdat Vetvice-dierenarts Bertjan Westerlaan met een camera timelapsebeelden maakte.

'Confronterend' en 'superleerzaam', reageert Smeenk.

tekst **Alice Booi**

Saaï, voorspelbaar en elke dag hetzelfde, zo hebben koeien het graag. Melkveehouders die het melken uitbesteden, letten er dan ook vooral op dat de vreemde melker dezelfde routine hanteert. Bij melkveehouder Gerben Smeenk in het Friese Makkinga melken zelfs vijf verschillende personen de 140 melkkoeien. 'Ik had het idee dat iedereen wel dezelfde manier van werken had', blikt Smeenk, die ongeveer twee dagen per week voor bestuurswerk op pad is, te-

rug. 'Er bleek echter nog genoeg te verbeteren.'

Timelapsecamera

Afgelopen september signaleerde Smeenk dat de koeien niet helemaal uitgemolken werden. Ook zijn dierenarts Bertjan Westerlaan zag het. Samen sparden ze hierover en besloten het hele traject van melken eens kritisch onder de loep te nemen. Zo hingen ze, in overleg met alle melkers, een timelapsecamera op.

Niet alle melkers waren meteen enthousiast, zo gaven ze toe. 'Maar het gaat er niet om de melkers te controleren of fouten te signaleren, het gaat erom het melkproces te uniformeren', zo overtuigde Westerlaan hen. Hij geeft aan dat de timelapsecamera zorgt voor een reëel beeld. 'Je kunt misschien tien minuten anders werken, omdat je weet dat er een camera op je gericht is, maar uiteindelijk verval je toch in je eigen werkmethode.'

Beter voorbehandelen

De timelapsecamera maakt elke paar seconden een opname om zo het melkproces versneld vast te leggen. De beelden van de werkwijze van de melkers werden besproken in de groep. 'Er zat nogal wat verschil tussen', aldus Smeenk, die zag dat ook zijn eigen manier van werken voor verbetering vatbaar was. Op de beelden was goed zichtbaar dat hij tijdens het voorbehandelen van de koeien nog weleens naar de andere kant van

de 2 x 12 melkstal liep. 'Ik liet me te veel afleiden', concludeert hij. 'Het duurde soms wel drie tot vier minuten voordat ik weer bij de eerste koe terug was om het melkstel onder te hangen.'

Westerlaan geeft aan dat de tijd tussen voorbehandelen en aansluiten tussen de dertig en zestig seconden moet zijn. 'Ben je eerder of later, dan worden de koeien niet goed uitgemolken en daarbij is de melktijd ook nog langer.' Op het bedrijf bij Smeenk betekent dit dat eerst zes koeien worden voorbehandeld en aangesloten. Daarna volgen de andere zes koeien uit de rij. 'Als de eerste zes koeien in de melkstal staan, kun je al beginnen met voorbehandelen', weet hij. 'Dat werkt ook sneller, je hoeft niet eerst de hele put vol te zetten.'

Nog een duidelijk aandachtspunt was de manier van voorbehandelen. Daarin verschilden de melkers nogal. Westerlaan legt uit hoe het zou moeten: 'De melker moet minimaal acht keer de spenen goed "raken" voor een goede melktoeschietreflex. Iedere speen twee keer intensief voorbehandelen voldoet dus.'

Radio niet te hard

Naast de analyse van het melkproces spendeerde Westerlaan ook aandacht aan een stressvrije omgang met de koeien, door middel van een presentatie. Het doel was om stress ook in de melkstal zoveel mogelijk te voorkomen. Schreeuwen en fluiten deden de melkers al niet, maar de radio staat inmiddels ook niet meer te hard. Zo leerden de melkers om het gedrag van koeien te begrijpen. Ook leerden ze hoe ze koeien het best kunnen benaderen. 'Als we de koeien op-

halen, doen we nu gelijk de boxen', geeft Smeenk aan. 'Dat geeft de koeien tijd om op te staan en naar de melkstal te lopen.' Het gebruik van het opdrijfhek vraagt ook aandacht, zo lieten de camerabeelden zien. Het zorgt voor stress- en klauwproblemen bij de koeien als het hek te weinig ruimte overlaat voor de koeien. Met name voor de achterste koeien die dicht bij het hek staan. Juist deze koeien kunnen ook weer zorgen voor een 'flow' richting de melkstal. 'Voldoende ruimte om elkaar te kunnen passeren is dan wel noodzakelijk. Je kunt het opdrijfhek gebruiken om de ruimte in eerste instantie wat kleiner te maken, maar door daarna weer ruimte te geven stimuleer je juist de doorstroming', geeft Westerlaan aan.

Hij noemt nog extra dat de koeien zoveel mogelijk zelf de melkstal in moeten lopen. 'Eigenlijk zouden veehouders het opdrijfhek pas hoeven gebruiken bij de laatste dertig procent van de koeien. Maak er geen gewoonte van om telkens de put uit te lopen om koeien te halen', adviseert de dierenarts. 'De koeien wennen daaraan. Laat desnoods de achterste plek in de melkstal een keertje vrij.' Daarna komt het aan op geduld en vooral ook consequent werken. 'Het kan wel tot twee weken duren voordat de koeien in zo'n ritme zitten.'

Groei vraagt aanpassing

Smeenk geeft aan dat deze werkwijze voor elk bedrijf met vreemde melkers een aanrader is. 'Er zijn veel bedrijven zoals het onze die de afgelopen jaren flink gegroeid zijn', analyseert de melkveehouder. 'Van 60 en 80 koeien zijn we doorgroeid naar 140. Onze 6 stands-

visgraatmelkstal werd een 8 stands 50 graden-stal en inmiddels melken we in een 2 x 12 50 graden-stal. Met deze wis-selingen moet je ook het melkproces aanpassen.'

Inmiddels hebben alle melkers het in het hoofd. 'We moeten het nog wel een keer op papier zetten. Dan ligt het vast', zegt de veehouder, die aangeeft dat de resultaten zijn verbeterd sinds iedereen op dezelfde manier werkt. 'Het celgetal ligt op 88.000 cellen per milliliter, terwijl het afgelopen zomer richting de 300.000 cellen per milliliter ging. Het percentage koeien met een hoog celgetal is gedaald tot 6 procent.'

De melkveehouder ruimde overigens ook een aantal koeien met een hoog celgetal op en strooit in de boxen met paardenmest kalk bij. 'We hebben al drie maanden geen uierontsteking gehad', geeft een van de melkers aan. Smeenk voegt eraan toe dat de productie op 10.158 kg melk ligt, met 4,72% vet en 3,75% eiwit. 'Dat is de laatste maanden gestegen en het melken gaat zelfs wat vlotter.' Westerlaan geeft aan dat protocolmatig werken geld oplevert. 'Vooral op grote bedrijven die met vreemd personeel werken. Daar valt wel tijd en geld mee te verdienen.'

Timelapse

Bekijk de timelaps-beelden in de Veeteelt-app en op veeteelt.nl.

Naast de analyse van het melkproces spendeerde dierenarts Bertjan Westerlaan ook aandacht aan een stressvrije omgang met de koeien

